

СУПЕРЕЧНОСТІ У ВПРОВАДЖЕННІ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ

Олексюк Володимир Іванович

студент другого освітнього рівня
спеціальності «Освітні, педагогічні науки» ДВНЗ «Прикарпатський
національний університет
імені Василя Стефаника»
м. Івано-Франківськ, Україна

Введення./Introduction: Інформатизація освіти є однією з ключових умов успішного розвитку суспільства. Під час бурхливого розвитку технологій ключовими компетенціями особистості є здатність навчатися, оперувати інформацією та керувати нею, тому в процесі навчання необхідно зосередитись на діяльності та технологіях розвитку. Можливості персональних комп'ютерів та програмного забезпечення стрімко зростають, що створює цілком сприятливі умови для розвитку дистанційного навчання та використання технологій дистанційного навчання. У всьому світі збільшується кількість студентів, які навчаються на дистанційному навчанні, кількість закладів вищої освіти, які використовують дистанційні технології в навчальному процесі.

Ціль роботи./Aim. Представити проблеми та позитивні сторони дистанційної освіти при її впровадженні у навчальний процес.

Матеріали і методи./Materials and methods. Реалії сучасного суспільства показують, що дистанційні технології широко використовуються в освіті, і головним рушієм цього процесу є вища освіта. З історії дистанційної освіти в Україні відомо, що провідні заклади вищої освіти України першими запровадили ДФН і сьогодні можна дистанційно отримати широкий спектр спеціальностей. Дистанційне навчання дозволяє не тільки вчитися, але і вдосконалювати навички своїх користувачів; зменшити або продовжити час навчання на розсуд слухача; надає можливість займатися освітою в будь-якому місці, де є комп'ютер; виконувати завдання у зручний для студента час, у темпі, який він собі обрав, у встановлені терміни; сприяє відродженню навчання завдяки використанню мультимедійних ефектів; відкриває доступ до більшої кількості матеріалів через мережеві бібліотеки; надає можливість отримати вищі рейтингові результати за допомогою системи самотестування та можливість пояснити незрозуміле як викладачам, так і студентам за допомогою відеоконференцій, електронних дискусій тощо. Це одна з причин, чому дистанційне навчання дозволяє здійснити перехід від предметного принципу побудови змісту освіти до створення інтегрованих

навчальних курсів, що дають цілісну картину професійної діяльності [4, с. 220].

На першому місці стоять універсальні (методологічні) знання, що дозволяють проєктувати майбутнє. Дистанційне навчання на базі комп'ютерних комунікацій (технологія eLearning) надає можливість залучити до процесу навчання велику кількість людей, дозволяє вчитися без перерви на виробництві, а також швидко доставляти та оновлювати навчальний контент, забезпечувати постійний контакт між викладачем та студентом, легкий доступ до електронних навчальних матеріалів, регулярне комп'ютеризоване тестування знань в асинхронному та синхронному режимах, проведення дискусій між географічно віддаленими учасниками; сприяє індивідуалізації навчального процесу з урахуванням професійних потреб та особливостей учнів. SFN характеризується високою прибутковістю та нижчими, порівняно з традиційними формами, цінами на освітні послуги, що також є досить значним стимулом для його розвитку. Хоча ДФН вимагає значних початкових вкладень, у майбутньому, із збільшенням кількості студентів, витрати зростають дуже незначно. Дистанційне навчання є одним з основних способів інформатизації та автоматизації навчання та використання новітніх технологій в освіті, служить для підвищення ефективності навчання [3, с. 18].

Ефективність дистанційного навчання для випускників та студентів полягає в тому, що дистанційне навчання не обмежує можливості вчитися та вдосконалюватися у професійній діяльності під час роботи на підприємстві. Цей рівень освіти вважається студентами цілком достатнім і можливим для реалізації їх життєвих планів. Незважаючи на значні переваги дистанційного навчання та значні результати роботи закладів вищої освіти України у впровадженні дистанційного навчання, розповсюдження SFN призупинено через кілька необхідних питань, а саме:

- недостатньо досконала законодавча база України щодо широкого запровадження дистанційного навчання;
- недостатнє фінансування для забезпечення матеріальної бази ЗВО для впровадження ЗФН;
- низьке фінансування розробки та впровадження дистанційних технологій у вищій освіті;
- упередженість та консерватизм щодо дистанційної форми навчання як педагогів, так і керівництва освітніми закладами;
- недостатня державна підтримка розвитку дистанційної освіти в Україні;
- заклади вищої освіти використовують різні моделі, технології та форми організації та використання освітнього змісту, що ускладнює обмін

позитивними результатами та досягненнями та ефективний обмін інформацією [2, с. 116].

Серед недоліків ДФН можна виділяють наступні:

- відсутність особистісного спілкування між викладачем та студентом; останні не всі можуть бути самодисциплінованими та самосвідомими, на високому рівні здійснювати самостійну навчальну діяльність, тому немає прямої можливості контролювати їх дії;

- якість навчання за допомогою дистанційних технологій безпосередньо залежить від технічної оснащеності, особливе навантаження на апаратне та програмне забезпечення комп'ютера для віртуальних майстер-класів та заходів з використанням відео та аудіо;

- моральна відповідальність. Цей недолік ДФН пов'язаний з першими двома: за відсутності суворого контролю та необхідної апаратної та програмної підтримки студенти мають спокусу замінити себе іншою людиною, більш обізнаною в певній дисципліні, для тестів чи іспитів;

- проблема забезпечення самостійної роботи, яка має дві сторони: з одного боку, студенти, які не мають достатнього досвіду самостійної роботи та добровільної саморегуляції, звички до групового навчання, а з іншого – недостатня організаційна та методична підтримка самостійної роботи студентів;

- недостатньо розвинена здатність до спілкування на відстані як для студентів, так і для викладачів, тому виникає проблема бар'єру спілкування та відсутність психологічного комфорту учасників дистанційного навчання.

Застосування комп'ютерних та телекомунікаційних засобів у навчанні розширює можливості варіювання матеріалу, інформаційного фонду, який може бути використаний студентом у навчальному процесі, робить більш гнучку та ефективну реакцію викладача на характер його помилок та труднощів. Специфічним для засобів дистанційного навчання є розширення меж інформаційного поля студента, кількість запропонованих йому варіантів навчання, посилення зворотного зв'язку [1, с. 154].

Як і в будь-якій іншій формі навчання, у дистанційній освіті виокремлюють кілька недоліків, зокрема:

- неможливість дистанційно ідентифікувати особу (немає впевненості, що, наприклад, тест склав той студент, ім'я якого є в академічному журналі);

- відсутність особистого спілкування між викладачем та студентом;

- можливість упередженого оцінювання вчителем знань учнів (написана основа дистанційного навчання, а деяким студентам легше висловити відповідь усно);

- якість навчання з практичної точки зору; 523 - необхідність достатньо високого рівня підготовки учнів до успішної роботи в системі дистанційного навчання;

- недостатньо розвинена здатність до спілкування на відстані [1, с. 120].

Результати і обговорення./Results and discussion. Враховуючи вищевикладене, дистанційна освіта – це нова форма освітнього простору, яка долає обмеження, пов'язані з місцем та часом навчання, прихильністю загальним національним освітнім традиціям та державним освітнім стандартам, завдяки використанню сучасних засобів комунікації та комп'ютерних технологій. Виділяють певні навички для створення он-лайн курсу:

Вміння писати тексти

Дизайнерські навички

Хороша дикція

Навички в відео зйомці

Навички в редагуванні аудіо записів

Вміння монтажу відеороликів.

Інструменти для створення он-лайн курсів:

- MOS Solo являється ресурсом, що допомагає створювати інтерактивні графічні електронні курси, вікторини, опитування та демонстрації.

- Izzui це сервіс для створення освітніх каналів на Facebook.

- View представляє собою віртуальний конференц-зал чи кімнати для переговорів.

- Writing House сервіс, який допомагає автоматично створювати бібліографію та оформлювати цитування в основних стандартах.

- MLA, APA, Chicago чи Harvard.

Крім того, стрімкий розвиток ІКТ, глобалізація освітнього ринку та значна перевага іноземних дистанційних освітніх продуктів та технологій, порівняно з вітчизняними, є джерелом нової та складної проблеми – міжнародної конкуренції навчальних закладів та організацій. Враховуючи технічну відсталість України та фінансову кризу вищих навчальних закладів, вітчизняним установам досить складно конкурувати з іноземними установами, які надають послуги дистанційного навчання. Тобто, може настати момент, коли український студент обирає дистанційну освіту, яку пропонують іноземні заклади вищої освіти [4, с. 243]. Важливо підкреслити, що однією з головних перешкод на шляху розповсюдження дистанційного навчання в нашій країні є ситуація, коли внутрішня культура освіти визнає переважно традиційне навчання.

Висновки./Conclusions. Отже, основною ідеєю дистанційного навчання є створення навчального інформаційного середовища, яке включає комп'ютерні джерела інформації, електронні бібліотеки, відео- та аудіобібліотеки, книги та підручники. Складовими такого навчального середовища є як студенти, так і викладачі, взаємодія яких здійснюється за допомогою сучасних гаджетів. А навчальне середовище надає унікальні можливості для студентів здобувати знання як самостійно, так і під керівництвом викладачів. Важливо підкреслити, що однією з головних перешкод на шляху розповсюдження дистанційного навчання в нашій країні є ситуація, коли внутрішня культура освіти визнає переважно традиційне навчання. Незважаючи на проблеми та суперечності, дистанційне навчання широко впроваджується у вищій школі, вчені розробляють його методологічні та методологічні основи, спеціалісти з інформаційних технологій програмні засоби для його реалізації.

Однак, з головних перешкод на шляху розповсюдження дистанційного навчання в нашій країні є ситуація, коли внутрішня культура освіти визнає переважно традиційне навчання. Важливо підкреслити, що система дистанційного навчання не суперечить існуючим формам денної/заочної форм навчання і не заперечує існуючим освітнім тенденціям. Це природно інтегрується в ці системи, доповнюючи та розвиваючи їх, та сприяє створенню мобільного освітнього середовища. Через такі недоліки дистанційне навчання не може замінити традиційну систему, хоча воно має значний потенціал у сприянні розвитку альтернативних технологій навчання. Водночас є безперечним помічником у галузі навчання дорослих, корпоративного навчання, навчання впродовж життя та інклюзивного навчання. Незважаючи на суперечності, дистанційне навчання широко впроваджується у закладах середньої освіти, вищій школі, різноманітних курсах на Prometheus тощо.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Биков В. Ю, Кухаренко В. М. Дистанційний навчальний процес: *Навчальний посібник*. Київ: Міленіум, 2015. 254 с.
2. Варзар Т. Дистанційна освіта в сучасній освітній діяльності *Українознавство*. 2005. № 1. С. 116-119.
3. Дмитренко П. В., Пасічник Ю. А. Дистанційна освіта. Київ: НПУ, 1999. 25 с.
4. Кухаренко В. М., Рибалко О. В., Сиротенко Н. Г. Дистанційне навчання та умови застосування. Харків, 2002. 320 с.